

Pidä huolta! -upplysningskonsert 2021. Info från polisen till stöd av diskussioner.

Hej!

Vi hoppas att läraren diskuterar med klassen om upplysningskonsertens behållning. Konserten väcker säkert många olika tankar hos de unga, därför har vi här sammanställt teman som läraren kan behandla tillsammans med klassen.

Det straffrättsliga ansvaret börjar när en person fyller 15 år. En person som är 15 år eller äldre kan dömas till böter, samhällstjänst eller fängelse (som villkorlig eller ovillkorlig (=fängelse)).

Det finns alltid påföljder för alla brott, även för personer som är under femton år. Också deras kriminella gärningar kan utredas av polisen. En anmälan görs dock också alltid om dem till barnskyddsmyndigheten och föräldrarna.

Redan ett sjuårigt barn kan vara tvungen att betala **skadestånd**. Om man avsiktligt söndrar någon annans egendom, ansvarar man själv för ersättningar. Föräldrarna behöver inte betala för barnets dumheter, även om de dock ska ersätta det som söndrats. Typiska former av **skadegörelse** är att söndra glas på busshållplatser och klottra "taggar".

Om den unga ska betala för skadegörelsen, kan hen betala den först som vuxen när hen fått jobb. Då har skadeståndet dock ackumulerat ränta och beloppet kan ha blivit stort.

En ungdom som uppvisar symptom genom att begå allvarliga brott eller begå brott under en lång tid kan bli placerad utom hemmet eller på en anstalt. Vid polisen har vi sett flera fall där vård utom hemmet och perioder av särskild omsorg har fått unga att sluta använda rusmedel och begå brott.

Ankarverksamheten är en form av samverkan där socialmyndighetsrepresentanter, psykiatriska sjukvårdare och ofta även ungdomsarbetare reder ut saker och ting i samarbete med polisen. Barn kallas för samtal med Ankkuri-gruppen redan i lågstadieåldern om de deltagit i till exempel snatterier, misshandel och andra brott. I många städer finns det dessutom medlingsverksamhet där även olika fall som gäller brott och mobbning kan behandlas.

Brott i samband med mobbning

Videons exempel där en flicka som flyttat till en annan ort blir offer för mobbning är verklighet för många. Förutom att bli illa behandlad, blir flickan också offer för flera brott. Då flickgruppen gör kränkande tiktovideoer gör de sig troligtvis skyldiga till **ärekränkning** och eventuellt också till **spridande av information som kränker privatlivet**.

Kränkande bilder som gjorts för att "skälla ut på skämt" eller till exempel som bildmanipulationer är vanligen ärekränkningar. Ärekränkningar är målsägandebrott, det är alltså målsäganden som beslutar om det är fråga om ett brott eller inte, och inte gärningspersonen. Mobbarens förklaring "bara på skämt" hjälper inte här. Om ärekränkningen gjort målsäganden upprörd eller till exempel orsakat sömnlöshet är det fråga om ett brott för vilket man vanligen döms till böter.

När man hotar någon med gräl, misshandel eller död handlar det om **olaga hot** ifall målsäganden tar hotet på allvar och är rädd för sin hälsa. Mobbaren kan till exempel hota att slå eller döda den mobbade, om denne berättar till någon om saken. I värsta fall kan olaga hot leda till upp till två års fängelse. Olaga hot gör det möjligt för polisen att använda tvångsmedel, till exempel gripa en person som hotar någon annans liv.

Spridande av information som kränker privatlivet kan leda till böter. Alla ska vara noggranna med vad de laddar upp på nätet om sig själva och särskilt om andra.

För misshandel, som man blir skyldig till då man orsakar någon smärta och eventuellt skador, döms femtonåriga åtminstone till böter och högst till två års fängelse. Även **anstiftaren** är ansvarig för gärningarna och kan dömas på samma sätt som misshandlaren. Gruppen som uppmanar till slagsmål ses som anstiftare eller på något annat sätt delaktiga i misshandeln.

Fobba talar mycket om **eggvapen**, som polisen anser att är mycket farliga. Polisen får kännedom om fall av grov misshandel där misshandlaren är mycket ung. **Grov misshandel** (till exempel att skära eller hugga med eggvapen, eller misshandla en person så att denne får allvarliga skador) leder till fängelsedom.

Straffprocessen

När polisen får kännedom om misshandel registreras en brottsanmälan. Då minderåriga eller under artonåriga personer förhörs deltar åtminstone ena föräldern och gärna en socialmyndighetsrepresentant. Under förhöret reder polisen ut vad målsäganden vet om det som hänt och gärningspersonens berättelse. De som deltagit i misshandeln och ögonvittnen hörs. Eventuella videor och inspelningar från övervakningskameror dokumenteras.

När alla frågor kring misshandeln har utretts upprättar polisen ett protokoll som skickas till åklagaren. Åklagaren åttalar och för ärendet inför rätta. Domaren i tingsrätten dömer, ofta till böter och skadestånd då det gäller unga. Oftast omfattar skadeståndet ersättning av åtminstone läkarkostnader och till exempel offrets söndriga mobiltelefon.

Om man får en fängelsedom, görs en anteckning i **straffregistret**. Det kan till exempel påverka möjligheterna att få en studieplats från den skola man vill gå i. Dessutom gör många arbetsgivare säkerhetsutredningar och anställer inte personer som till exempel har begått våldsbrott.

Narkotikabrott

Polisen oroar sig särskilt för de ungas användning av narkotika. Då en person innehar en liten mängd narkotika för eget bruk är det fråga om brottet **straffbart bruk av narkotika**, för vilket man döms till böter. Till exempel i Helsingfors talar man bara först med under artonåriga efter den första gången, och efter den andra gången förs ärendet vidare till åklagaren.

Om man ger eller säljer också en liten mängd narkotika till någon annan, begår man **ett narkotikabrott**. Det är också fallet om man för sitt eget bruk innehar en större mängd narkotika. Narkotikabrott kan leda till ett fängelsestraff på högst två år.

Hjälp kan fås!

När man är ung kan man också vid svåra frågor få hjälp av flera instanser: personalen i skolan, barnskyddet och många andra aktörer som även nämns på videon. Var modig och ta kontakt!